

Hagyaték

Mindent megadnak a
végtelen istenek
kedvenceiknek egészen,
minden végtelen örömet,
a végtelen kint is egészen.
(Goethe)

...Görög vagyok, és festő. Műhelyem Bagolyvárban található. Enyém volt a nagy Hellén birodalom, uraltam a Földközi-tengert, hajóim a Saroni-öbölben otthonosan mozogtak, tevéimen eljutottam a nagy fáraók gúláihoz, teherhordó elefántjaim rendületlenül követtek a havas csúcsokon, szurdokon keresztül. Az öröknek hitt Babilon pusztulását is átéltem. A harmincéves háborúban számtalanszor részt vettem, míg ki nem derült, hogy görög vagyok, és sietve távoznom kellett. A franciáknál találtam menedékre, mint Napóleon szárnysegédje. Kutuzovnak én segítettem elveszíteni a hadjáratot, Mucius Scevolának én perzseltem a becsületét. Szokratésznek tanítványa voltam, éveken keresztül ültem a lábainál, s hallgattam, míg Ferdinánd trónörökös össze nem roskadt az automobiljában. Ekkor találkoztam Baállal, Buddhával.

Zeusz jó atyám volt, Hermésszel együtt barangoltuk a világmindenséget. Később azonban unalmassá vált az időtlenség, fárasztottak az örökös csavargások, s kértem jó atyámat, mit még görög isten nem kért: engedjen új utakra, melyet csak a halandók ismernek.

Nem vártam ekkora megrökönyödést. Az Olimposz talán még most is az ügyemet tárgyalja. Mindenesetre atyám szokatlanul dühösen csapdosta villámain.

Akkor lenéztem a Földre. Hegyek omlottak össze, síkságok nyíltak ketté, a folyók kiléptek medrükből, a tengerek szökőárral árasztották el az emberek lakhelyeit.

Megszeppentem a látványtól, de nem tágitottam. Atyám látva kérlelhetlenségemet, kegyesen megátkozott.

— Ám, legyen óhajod szerint. Ettől a pillanattól földi halandó vagy és az isteni hegycsúcsra nem teheted be többé lábad. Ne várj tőlem kegyelmet, s a többi istenségeknek is megtiltom, hogy segítsék léptedet.

Idegesen topogtam, indulásra készen. Ő azonban folytatta.

— Menj csak. De mire leérsz a Földre, már megmártózol az átkomban! A legszörnyűbb büntetésed lesz. Emlékszel majd isteni voltodra; s megköveteled az emberektől, hogy aszerint is imádjanak. Tisztelni fognak, de nem lesz benne köszönet. Oly mesterséget kapsz tőlem útravalóul, hogy csodáljanak, de más hasznát ne vedd! Most pedig indulj!

Azzal a Földön a vizek megtalálták régi medrüket, a hegyek egy pillanat alatt megmerevedtek, a hasadékokból szurdokok, völgyek lettek, hogy mindig emlékeztessenek atyám átkára. Földet értem.

Megöregedtem. Görög vagyok, és festő. Műhelyem Bagolyvárban található. Életemet atyám átka vezette. Megtett a nagy hellén birodalom örökö-

sévé, a Földközi-tengert uraltam, hajóim a Saroni-öbölben otthonosan mozogtak, tevéimet elvezettem a nagy fáraók gúláihoz, teherhordó elefántjaim rendületlenül követtek a havas csúcsokon, szurdokokon keresztül.

A harmincéves háborúban számtalanszor részt vettem, s az öröknek hitt Babilon pusztulását is átéltem. A franciák hadjáratain Napóleon szárnysegédje voltam, s Mucius Scevolának én perzseltem lángommal a karját. Szokratésznek tanítványa voltam, s én sütöttem el a pisztolyt Ferdinánd trónörökösre, s én voltam, aki összerokadt személyében az automobilban.

S az átok, ami idáig kísért, hogy festő vagyok, festenem kellett egész földi életemben. De minden átoknak van egy jó tulajdonsága, hogy előbb-utóbb megszűnik. Isteni könyörület. Hála jó atyámnak!

Festményeimet szerte a világon ismerték, milliókat adtak egy-egy hamisítványért is. Festettem, eszelősen festettem, nem volt nyugtom. Szenvedtem. Meghurcoltam magam.

Ma már, ha a képeimről kérdeznak, csak a vászonról szólok: a vakkeretre feszített ecsetvonás nélküli hótiszta vidékről. A fal mellé támasztva sorakoznak; mindegyik remekmű. Nem árulhatom őket, esetleg még megvásárolnák. Nincs az a pénz, mit fizethetnének értük.

Egy-egy vászon előtt napokig, hetekig üldögélek, kezemben az ecset és a paletta: Útésre emelt szablya, és pajzs, legyőzni a vászon csendjét.

Valaha csata csatát követett, rombadőlt városok, mozdulatlan emberek keltek életre ecsetem nyomán.

Nem dolgoztam ki megfelelő stratégiát. Minden harc végén úgy tűnt, hogy győztem. A siker csak illúzió volt. Izmaim pillanatnyi ernyedtsége. Nem vettem észre.

A túloldalon álló harcosok azonban lesben álltak. Minden pillantásuk engem rögzített.

Dölyfösen álltam velük szemben. Kísértettem őket. Akaratomat próbáltam rájuk kényszeríteni. Lázadtam ellenük. Hasztalanul. Figyelmükkel szemben tehetetlen voltam.

S megvolt az utolsó ütközet.

Utána a csend. A hófehér vászon. Bámulom hosszasan, kezemben az ecset mozdulatlan, a palettán cserepesre száradtak a festékfoltok.

Üres tálcámat benépesítettem pazar étkekkel; friss, illatos gyümölcsökkel. Meggazdagodtam. Palotáim száma határtalan, földjeim dúsan termő végtelen legelők.

Megbarátkoztam az ellenséggel: Békés nép, csak ne törjenek be a földjükre.

Harcosaim, akik voltak, minden percben vissza akarnak szerezni maguknak. Ravasz cselekhez folyamodnak, de mindvégig sikertelenül. Képtelenek áthatolni a határon, melyet még soha nem őrzött senki. Ilyenkor aztán dühösen átkozódnak.

Egyébként megértem őket. Harcosok. Harcosai annak a népnek, mely hódításra ingerelt egykor.

Békében nem különböznek egymástól. S ez a nép a mi sikereinkből élt. Míg mi harcoltunk, zajos mulatságokat tartottak. A tálcát felpúpoztuk pompás csemegékkel, s eléjük töltük:

— Egyetek! Amennyi jólesik! S meghatottan néztük mohóságukat. Könyűnek, szabadnak éreztük magunkat.

Nem figyeltem, hogy a dáridó közepette miért van az a sok temetés.

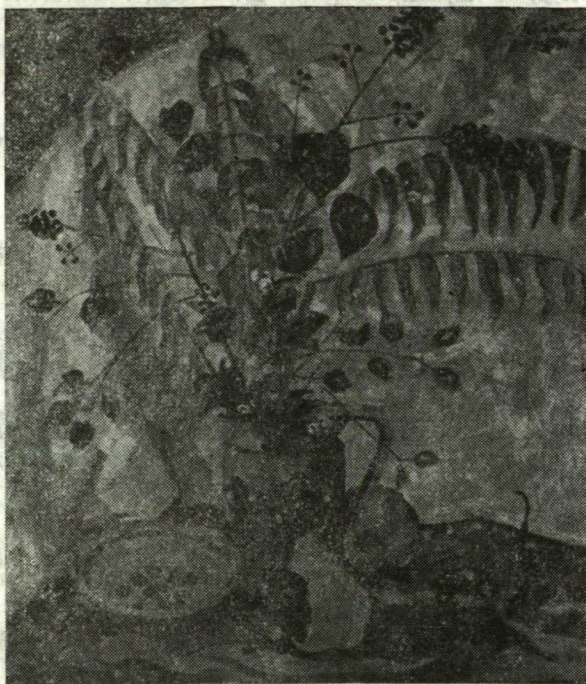
S mi csak hurcoltuk továbbra is a rablott holmit. Nekünk nem volt rá szükségünk, szívünk dicsőségtől duzzadt.

A temetések szaporodtak, s a boncnokok mérgezés tüneteit vélték fedezni a merevedő testeken. De vigasztaltak, a mulatságért mindenre hajlandók voltak. Hamis halotti bizonyítványokat állítottak ki. Kívánták, hogy hordjam nekik a mérgezett tálakat.

Megbocsáthatatlan. Magam kotyvasztottam a gyilkos esszenciákat. És a puszta másik végén álló csapat nem tehet semmiről! Idáig csak szánakozva nézte hiábavaló küzdelmeimet. S én voltam, ki az ajándékaikat, melyekről hittem, hogy harccal szerzett legyőzött zászlók, méreggel fröcskölttem be.

Az ecset gazdátlan. Útésre készen hever ujjaim között. A vásznak közelebb húzódnak. Felém, beljebb, egyre beljebb. Kastélyok kapui nyílnak meg előttem. Ligetek fái között barangolok.

S ha tekintetem a hegyre emelem, bizonyosan ott vagyok.

Őszi csendélet (1981)